

V Avstriji, v Potrni pri Radgoni, je bila v hiši Avgusta Pavla razstava o izumitelju in tovarnarju Janezu Puhu (april-maj), ki jo je pripravil Zgodovinski arhiv s Ptuja. V posebnem razdelku smo s predmeti iz muzejskega fonda predstavili bivalno kulturo v Slovenskih goricah ob koncu prejšnjega stoletja (avtor Andrej Brence). Maja smo zaprli razstavo o viničastvu (avtorica Monika Simonič), ki je bila na ptujskem gradu na ogled od novembra 1999. Ob 200-letnici rojstva Franceta Prešerna smo na gradu odprli dve razstavi: Obramba vinogradov proti toči od leta 1896 do prve svetovne vojne (avtor Andrej Brence) in Slike na steklo – slike z živo dušo (avtorica Monika Simonič). Razstavi sta spremljali zloženci in vabilo na otvoritveno slovesnost. Za vodstvo po grajskih zbirkah smo izdali zgoščenko, na kateri je tudi tekst o pustnih maskah. Za razstavo Mojstrovine Slovenije, ki je bila na ogled med junijem in septembrom v Los Angelesu v ZDA, smo posodili opravo pernatnega koranta.

Od 24. do 27. februarja je v viteški dvorani ptujskega gradu in na terenu potekala mednarodna konferenca Maske in maskiranje v Sloveniji in zamejstvu, ki jo je soorganizirala tudi naša ustanova. Glavna organizatorja sta bila ZRS Bistra s Ptuja in ISN ZRC SAZU. Na konferenci sta bila predstavljena referat o pustnih oračih iz Zgornjega Gruškovja v Halozah in tekst s fotografijami (Andrej Brence). Monika Simonič je sodelovala z muzejem v Freistadtu v Zgornji Avstriji, ki hrani veliko zbirko slik na steklu. Sodelovali smo tudi z vinskim muzejem iz Stockholma na Švedskem (ravnateljica Mirjam Lausson je oktobra obiskala naš muzej), z RTV Koper – redakcijo za italijansko govorno področje (reportaža o zbirki mask), Enciklopedijo Slovenije (vinarstvo) in drugimi.

Drugi članki
ali sestavki/1.25

Andreja Brancelj Bednaršek

BELOKRANJSKI MUZEJ METLIKA ETNOLOŠKI ODDELEK POJASNILO NAMESTO POROČILA

Leto 2000 je bilo za Belokranjski muzej nenavadno, drugačno, skratka daleč od utečenega muzejskega dela.

Po veliki prenovi strehe in ostrijeja ter prvega nadstropja metliškega gradu, kar smo si v prisotnosti ministra za kulturo RS Jožefa Školčiča slovesno ogledali 18. maja 2000, so v drugi polovici leta sledila številna zaključna dela, ki so se zavlekla še v leto 2001, zato je bil Belokranjski muzej preteklo leto zaprt. Občasno smo odpirali le vinogradniško zbirko v grajski kleti, ki so si jo ogledali večinoma obiskovalci Slovenskega gasilskega muzeja v Metliki.

Šele proti koncu leta smo si zaposleni ponovno lahko uredili delovne prostore, saj so leto 2000 zaznamovale predvsem selitve. Trudili smo se, da smo tudi v takšnih razmerah opravljali redno muzejsko delo. Tako nam je uspelo med drugim zbrati 62 etnoloških predmetov, narediti nekaj sto fotografskih posnetkov, nekaj ur video posnetkov, precejšnje število plakatov, drobnega tiska itd.

Čeprav muzej trenutno nima zaposlenega kustosa etnologa (to področje pokriva direktorica, ki je tudi etnologinja), smo se strokovni delavci muzeja ukvarjali tudi z idejno zasnovo prenove stalne etnološke zbirke Belokranjskega muzeja, kar smo s prošnjo za sofinanciranje prijavili Ministrstvu za kulturo RS.

Sodelovali smo s številnimi posamezniki in institucijami, ki smo jim posojali etnološko gradivo bodisi za objave bodisi v študijske in raziskovalne namene. Začeli smo bolj intenzivno zbirati gradivo o obrtnikih v Beli krajini.

Po letu 2000, ki je bilo za nas specifično, bi v resnici iz "gradbenikov" spet radi postali muzealci.

Drugi članki ali sestavki/1.25 *Tatjana Dolžan Eržen*

POROČILO O DELU ETNOLOŠKEGA KUSTODIATA GORENJSKEGA MUZEJA V KRANJU V LETU 2000

Preteklo leto je minilo v pisanju člankov, pripravah na urejanje dokumentacije o predmetih v zbirki in vodenju študijskih krožkov.

Odzvala sem se na preveč vabil, ki so prihajala obratnosorazmerno s časom dogodka: za zborovanje SED že jeseni l. 1999, za zbornik v počastitev 90-letnice našega staroste Vilka Novaka pozimi, okoli novega leta za zborovanje o maskah na Ptuju, spomladi pa še za zbornik občine Žirovnica. Jeseni sem že pisala prispevek za Vodnik po Mojstrani (zbirka Vodniki po naravni in kulturni dediščini Slovenije), pozimi sem beležila gradivo o kovinarski šoli v Kropi, vmes je prišlo še pisanje gesla Umetno kovaštvo za Enciklopedijo Slovenija. Preveč tem, da bi jih zlahka zmogla v enem letu. Slabi občutki ob oddajanju besedila so seveda pozabljeni, ko je prispevek natisnjen.

Žal zaradi tolikšne angažiranosti v knjižnicah, na terenu in zlasti za računalnikom nisem prav dobro izkoristila enkratne priložnosti, s katero me je obdarila naša uprava. Želela sem dobro strojepisko prek javnih del, da bi pomagala pri obdelavi arhivskega gradiva, kjer že nekaj let pridno sedi naš prvi gorenjski muzejski prostovoljec Alojz Zavrl. Prišla je ga. Bernarda Jovanovič. Že nekaj let vzdihujem za še kakšnim etnologom, da bi si razdelila delo. Pa sem prek javnih del dobila še dve pripravnici – najprej geografsko Špelo Majnik, ker etnologije niso imeli, in manj kot mesec za tem še etnologinjo Marijo Marjanovič. Sreča res nikoli ne pride sama! V manjši pisarni, kjer sem bila pred nekaj leti sama, je zažuborel slap petih žensk. Peta je bila v. d. pedagoginja Helena Rant, ki je, hvala bogu, večkrat povabila obe pripravnici, da sta ji pomagali pri delavnicah za otroke. Veliko in zamudno delo je bilo popravljjanje računalniškega programa za vnos predmetov ZBIRKA (baza paradox, okolje windows). Med trajanjem mojega porodniškega dopusta ga je z računalnikarjem Klemnom Babičem z Brega pri Žirovnici oblikovala višja kustodinja za novejšo zgodovino Nada Holynski. Čeprav sva bili s kustodinjo za starejšo zgodovino Marjano Žibert sicer povabljeni, da sodelujeva s pripombami, sva jih imeli največ potem, ko naj bi program deloval. Marjana se je kmalu vrnila k družinskem projektom. Do decembra nama je s Klemnom uspelo program urediti, tako da sem lahko začela inventarizirati v ZBIRKI. V primerjavi z modesom, ki sem ga uporabljala doslej, je ZBIRKA predvsem prijaznejša za uporabo, iskanje pa prav otroče lahko. Izpisujem lahko inventarno knjigo in predmetne kartone. Prvo je že oblikovano, drugo pa le začasno.

Z Marijo in Špelo smo naredile velik premik pri predmetnem

Člani študijskega krožka Keramika (z leve): Marija Marjanovič, Saša Florjančič, Jože Štukl, Monika Rogelj, Barbara Štemberger Zupan, Mojca Šifrer Bulovec, Helena Rant, dr. Tone Cevc, spredaj mentorica mag. Tatjana Dolžan Eržen in Špela Majnik. Manjkajo Zdenka Torkar Tahir, Nada Sever in Jelka Selevšek.

katalogu. V naši dokumentaciji je bil dozdej samo en zapis vsakega predmeta, ki je služil za inventarno knjigo, čeprav je bil tako popoln, da bi lahko bil tudi karton. S fotokopiranjem, rezanjem in lepljenjem sta mi mlajši kolegici pomagali, da sem lahko začela predmete katalogizirati. Kakšen užitek naložiti na kupček vse skrinje! Okrog sto jih imamo, a jih vseh sploh ne poznam, ker so v depozu tako naložene, da je ogled nemogoč.

In to je veliki napredek slavnostnega leta 2000! Našla sem način, da pokupčkam predmete v zbirki in jih nato pregledam v depozu, začnem obdelovati in pripravim za stalno predstavitev. V posebno veselje mi je, da ne izhajam iz nekega teoretičnega modela, po katerem bi nato iskala ustrezne predmete v zbirki, ampak da obdelam dediščino moje predhodnice, muzejske svetovalke Anke Novak, ki je z veliko odgovornostjo in zavzetostjo zbirala vse, kar je menila, da mora etnološka zbirka Gorenjske do srede 20. stoletja imeti. Mislim, da je čas za avtentično nastajanje takšne zbirke že minil, zdaj jo lahko predvsem raziskujemo in po potrebi dopolnjujemo, gradimo pa zbirko druge polovice 20. stol. in nato 21. stol.

In še poročilo o delovanju študijskih krožkov. Spomladi smo se ukvarjali s keramiko, lončarstvom. Zbrali smo se kolegice etnologinje in kolega arheolog iz različnih gorenjskih muzejev, pridružil se nam je dr. Tone Cevc. Poslušali smo predavanja arheologinje doc. dr. Verene Vidrih Perko, posamezne teme pa smo obdelali člani sami – kar je pač kdo znal ali se naučil. Praktično smo se v oblikovanju gline preizkusili v delavnici članice krožka lončarke Barbare Štemberger Zupan v Vogljah pri Kranju. Obiskali smo tudi nekaj muzejskih zbirk – v Gornjem Gradu, Veliki Nedelji, Murski Soboti in lončarje v severovzhodnem delu Slovenije. Za konec smo naredili razstavo v Mestni hiši v Kranju Gorenjska lončevina – dediščina in sodobnost (od 30. maja do 28. avgusta). Jeseni je začel delovati nov študijski krožek Umetno kovaštvo; v Kovaškem muzeju v Kropi smo dokumentirali izdelke, oblikovalce in izdelovalce kroparske umetnokovaške proizvodnje po 2. svetovni vojni.

Drugi članki ali sestavki/1.25

Helena Rožman

JAVNI ZAVOD KOZJANSKI PARK – POROČILO O DELU KUSTOSINJE ETNOLOGINJE V LETU 2000

Muzejska dejavnost

Etnološka zbirka

Zaradi nerešene ureditve depojskih prostorov je urejeni del etnološke zbirke še vedno na začasnih lokacijah, kamor smo predmete preselili ob preureditvi zdaj že bivšega depoja v letu 2000. Med novimi pridobitvami v preteklem letu pa velja izpostaviti lončen kotel za žganjekuho in "cedilo" za sadje. Oba predmeta smo pridobili ob pripravi razstave Obirač in jabolko.

Terensko delo

Delo na terenu je bilo del priprav razstave Obirač in jabolko, kontinuirano pa teče v navezavi na register dediščine, ki ga urejamo v okviru projekta priprave strokovnih osnov za načrt upravljanja JZ Kozjanski park.

Razstave

Obirač in jabolko

Razstava, ki je bila postavljena v slovensko-bavarski hiši v Podsredi med 12. oktobrom in 4. decembrom 2000, je bila vključena v širše zastavljeno prireditev Praznik kozjanskega jabolka.

Z razstavo smo želeli domačinom in obiskovalcem predstaviti orodja, ki jih je kmet oz. sadjar uporabljal pri sajenju, cepljenju,

Detajl z razstave. Fototeka Kozjanskega parka, foto: Helena Rožman.